

Eindrapportage
CityDeal
Zorg voor
Veiligheid
in de Stad

Inhoudsopgave

1. Wat is CityDeal Zorg voor Veiligheid in de Stad?	2
Criminaliteit voorkomen	3
Accent van de experimenten	3
Lange termijndoelen	3
2. Omvang van de CityDeal	5
3. De experimenten	7
Volledige eindrapportages	7
Transforensische zorg, Tilburg en Breda	8
Hitmachine, Nijmegen	13
Enjoy Life, Zoetermeer	17
Re-integratie van ex-gedetineerden, Tilburg en Breda	21
Gezinsaanpak preventie jeugdcriminaliteit, Almere	26
All Inclusieve School, Maastricht	28
4. Ondersteuning bij de experimenten	30
5. Bevindingen	31
Onduidelijkheid vooraf	31
Onderzoek	32
Van elkaar leren	32
Samenwerking tussen zorg en veiligheid	33
Samenwerking tussen gemeenten en Rijk	34
Financiering	34
Maatschappelijke toegevoegde waarde	35
Bestuurlijke betrokkenheid en media	35
Privacy	35
Bestendigen transformatie	36
Morele dilemma's	36
Samenleving betrekken	37
6. Conclusie en aanbevelingen	38
Tips & tricks voor nieuwe experimentetrajecten	39
Bijlage: Welke ondersteuning is ingezet?	40

Wat is CityDeal Zorg voor Veiligheid in de Stad?

Gemeenten hebben de taak om te zorgen voor passende zorg en ondersteuning voor hun inwoners. Ook zijn zij verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid. Als ze werken aan een veilige en leefbare samenleving komen deze verantwoordelijkheden nadrukkelijk samen.

Met de decentralisaties in het sociaal domein hebben gemeenten, naast een bredere verantwoordelijkheid, ook de mogelijkheid gekregen de aanpak van sociaal maatschappelijke opgaven meer domeinoverstijgend vorm te geven. Dit biedt kansen, zoals op het terrein van zorg en veiligheid en in het bijzonder bij het voorkomen van overlast en criminaliteit.

Maar hoe geef je als gemeente die samenwerking tussen het zorg- en veiligheidsdomein vorm? Hoe bouwen beide domeinen samen aan een sterke combinatie? En welke aanpakken voorkomen daadwerkelijk persoonlijk leed van daders en slachtoffers, en de daarbij horende hoge maatschappelijke kosten? De CityDeal Zorg voor Veiligheid in de Stad bood de afgelopen tweeënhalf jaar ruimte aan gemeenten en Rijk om hiermee te experimenteren. De deelnemende gemeenten bepaalden zelf de lokale doelstellingen van de experimenten, in overleg met de betrokken departementen.

Wat is een CityDeal?

Rijksoverheid, steden en maatschappelijke partners willen samen de samenhang tussen groei, innovatie en leefbaarheid in Nederlandse steden versterken. Deze doelstelling hebben zij geformuleerd in Agenda Stad. CityDeals zijn het middel om deze doelstelling te behalen.

In CityDeals werken de gemeenten ieder voor zich aan eigen experimenten. Ook delen ze onderling kennis om van elkaar te leren. De CityDeal Zorg voor Veiligheid in de Stad is één van de negentien CityDeals van Agenda Stad. **[Klik hier](#)** voor meer informatie over Agenda Stad en een overzicht van alle CityDeals.

Criminaliteit voorkomen

De ambitie van de City Deal Zorg voor Veiligheid in de Stad is om criminaliteit en overlast zoveel mogelijk te voorkomen door zorg en ondersteuning beter op elkaar te betrekken. Betere zorg dus door slimme samenwerking tussen zorg- en veiligheidspartners op lokaal niveau. Door partners die ervan overtuigd zijn dat die samenwerking steviger wordt met een integrale aanpak, waarin aandacht is voor vroegtijdige signalering. Met als belangrijk verwacht neveneffect dat inzet op preventie leidt tot kostenbesparing. In zowel het veiligheidsdomein als in het zorg- en sociaal domein.

Accent van de experimenten

Het accent van de experimenten lag op de meest kwetsbare inwoners, die zowel op het gebied van veiligheid en zorg als op het gebied van participatie ondersteuning nodig hebben. Denk hierbij aan bijvoorbeeld risicojeugd, licht verstandelijk beperkten, ex-gedetineerden en personen met verward gedrag.

Lange termijn doelen

De experimenten hebben als doel op de lange termijn bij te dragen aan:

System vernieuwingen zodat kwetsbare personen minder in aanraking komen met justitie en de kans op recidive vermindert.

Betere aansluiting van het zorg- en veiligheidssysteem bij de leefwereld en mogelijkheden van burgers waardoor kwetsbare personen die overlast veroorzaken of zijn veroordeeld meer passende ondersteuning ontvangen bij hun levensloop.

Betere gegevensuitwisseling tussen het sociale domein en het veiligheidsdomein zodat o.a. partijen van elkaars zorgaanbod afweten, er betere vroegsignalering van de grond komt, en het AVG-proof is.

Het signaleren van onvolkomenheden, botsende logica's en knelpunten bij gemeenten en de ministeries dit zorgt voor concrete voorstellen voor aanpassingen van werkprocessen en wet- en regelgeving.

Deze overkoepelende eindrapportage blikt terug op de resultaten van de experimenten uit de CityDeal Zorg voor Veiligheid in de Stad, en bevat diverse links. Zo staat per experiment de link naar de volledige eindrapportage in dit document. Deze deelrapportages zijn opgesteld door de stedelijke projectleiders en geven een gedetailleerd beeld van de experimenten.

Statement Stuurgroep

Bestuurders die betrokken zijn bij de experimenten van CityDeal Zorg voor Veiligheid in de Stad en die zitting namen in de Stuurgroep, hebben een statement opgesteld.

Hierin leggen zij uit welke belangrijke opgaven zij zien voor de samenwerking tussen zorg en veiligheid. [**Klik hier**](#) voor het statement.

2

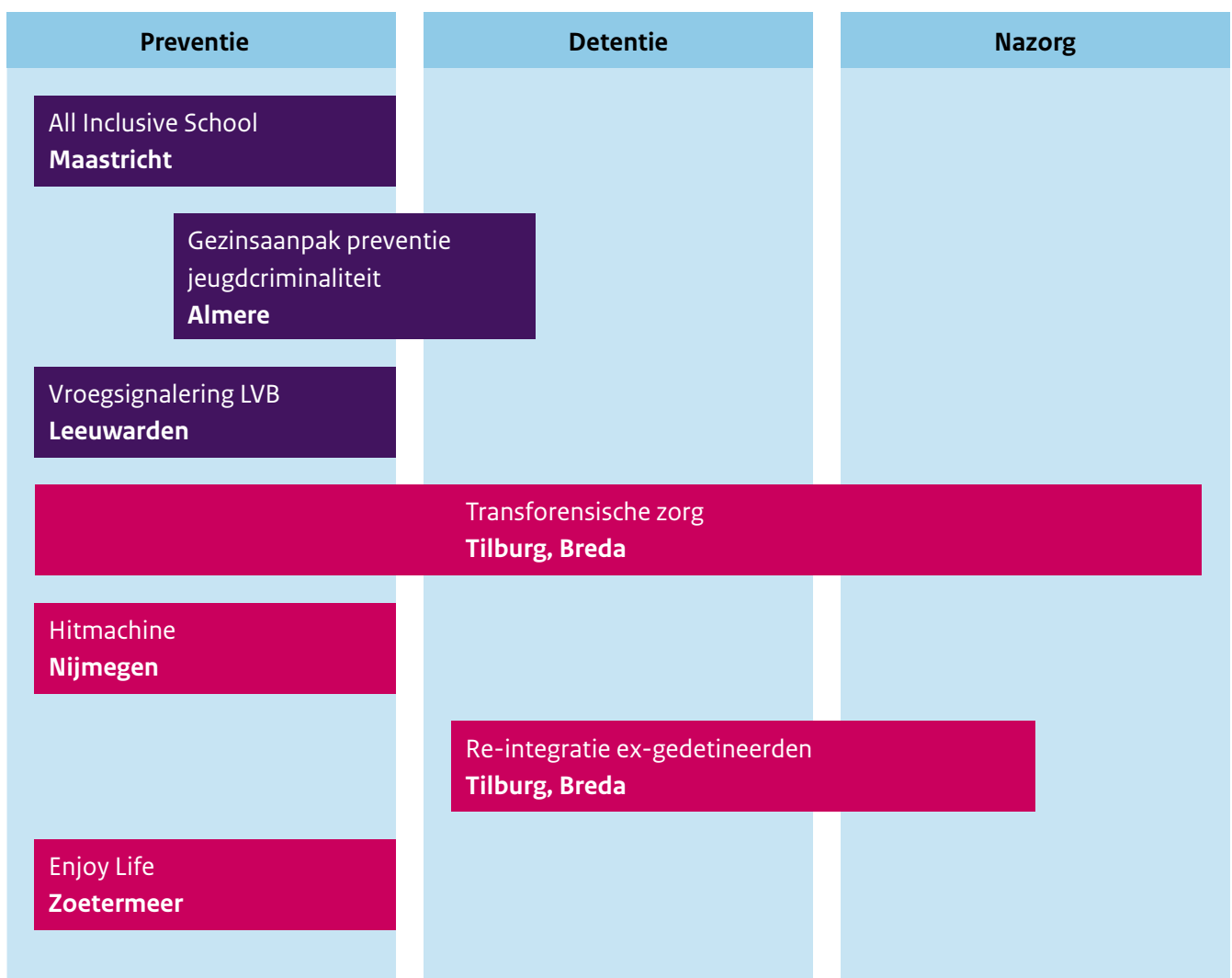
Omvang van de CityDeal

In de CityDeal Zorg voor Veiligheid in de Stad hebben de gemeenten Almere, Breda, Leeuwarden, Maastricht, Nijmegen, Tilburg en Zoetermeer en het Rijk (ministeries van JenV, BZK, SZW en VWS) de handen ineengeslagen.

Van maart 2017 tot en met oktober 2019 werkten zij aan de experimenten. Op gemeente Leeuwarden na: deze gemeente stopte voortijdig (juni 2018) met deelname aan de CityDeal, omdat het tijdspad van de CityDeal niet haalbaar bleek. Leeuwarden is om deze reden buiten deze rapportage gelaten.

Onderstaand figuur laat zien hoe de experimenten van CityDeal Zorg voor Veiligheid in de Stad zich tot elkaar verhouden.

3

De experimenten

Dit hoofdstuk presenteert de opbrengsten per experiment in vogelvlucht. Meer informatie nodig? In onderstaande kader staan de links naar de volledige eindrapportages per experiment.

Volledige eindrapportages

Voor de experimenten in de steden Breda, Tilburg, Nijmegen en Zoetermeer is een eindrapportage beschikbaar. Hierin staat onder meer:

- Wat de aanleiding was van het experiment
- Een beschrijving van het experiment
- Welke aanpak er is gevolgd
- Hoe het experiment verlopen is
- Wat de resultaten en waardevolle inzichten zijn
- Wat de conclusies en eventuele aanbevelingen zijn
- Of er al dan niet zicht is op een vervolg

Experiment	Betrokken steden	Eindrapportage
Transforensische zorg	Tilburg en Breda	lees meer in de eindrapportage , bijlage 4-7 en bijlage 8
Hitmachine	Nijmegen	lees meer in de eindrapportage
Enjoy Life	Zoetermeer	lees meer in de eindrapportage
Re-integratie van ex-gedetineerden	Tilburg en Breda	lees meer in de eindrapportage

De experimenten 'All Inclusive School' (Maastricht) en 'Gezinsaanpak preventie jeugdcriminaliteit' (Almere) zijn vanwege diverse omstandigheden niet gestart. Hun proces en leerpunten zijn hier terug te lezen:

Experiment	Betrokken steden	Eindrapportage
All Inclusive School	Maastricht	lees meer in de eindrapportage
Gezinsaanpak preventie jeugdcriminaliteit	Almere	lees meer in de eindrapportage

Transforensische zorg Tilburg en Breda

Ambitie

Een kleine groep van personen met verward gedrag kampt met complexe problematiek én een hoog agressiepatroon. Deze groep vindt niet altijd (tijdig) passende zorg in combinatie met beveiliging. De ambitie is om een aanpak te vinden die leidt tot minder overlast en maatschappelijke kosten die te relateren zijn aan deze doelgroep. Bij een sluitende aanpak hoort ook een verstevigde vroegsignalering en handelingsperspectief, en beschikbaarheid van forensische expertise.

“De combinatie van een ambulante levensloopteam met sluitende op- en afschaalafspraken, zoals beoogd in de ketenveldnorm, lijkt zeer kansrijk in een effectieve aanpak van de doelgroep.”

Projectleider CityDeal Tilburg

Onderdelen experiment

1. Het realiseren van toegang tot 24/7 beveiligde zorgbedden (Tilburg en Breda). Er zijn werkafspraken over op- en afschaling gemaakt tussen gemeenten, de regionale GGZ-aanbieder, zorgverzekeraars en het zorgkantoor, een TBS-kliniek en het Forensisch Plaatsingsloket, met als doel de samenwerking te versoepelen en het handelingsperspectief van professionals op casusniveau te vergroten.
2. Het bevorderen van deskundigheid bij professionals op het gebied van risicofactoren en -taxatie (Tilburg en Breda). Er zijn colleges en verdiepings-trainingen georganiseerd voor eerstelijns professionals, gericht op het herkennen van risicofactoren en uitvoeren van risicotaxatie.
3. Het oprichten en werken met een Transforensisch Team (alleen in Tilburg). Het team bestaat uit het Zorg- en Veiligheidshuis en aanbieders uit de reguliere en forensische zorg met diverse deskundigheid. Het team richt zich op 15 zeer complexe, hoog risico cliënten.
4. Het inventariseren van (behoefte aan) forensische expertise in bestaande teams en meldpunten, dan wel toegang daartoe (alleen in Breda). Deze inventarisatie is uitgevoerd onder interne en externe professionals en geeft een beeld van het gebruik van forensische expertise in de reguliere zorg en ondersteuning en de behoefte die op dat gebied nog leeft.

Belangrijkste inzichten en geleerde lessen

1. Beveiligde zorgbedden

Beddenschaarste

Er zijn weliswaar werkafspraken opgesteld binnen dit experiment, maar deze werkafspraken hebben niet geleid tot een oplossing voor het knelpunt rond hoogbeveiligde bedden in de regio. Waar in de aanleiding van het experiment de financiering veelal het probleem vormde in de plaatsing van BOPZ-patiënten op een hoogbeveiligd bed, verschoof dit in de loop van het experiment naar gebrek aan capaciteit. Grote schaarste leidde ertoe dat de meeste aanbieders op dit moment geen (structurele) samenwerking aan gaan. Klinieken en zorgverzekeraars benoemen daarbij dat lastig te realiseren afschaling en doorstroom ertoe leidt dat bedden onnodig lang bezet blijven. Mogelijk dat de toezegging van landelijk 151 extra bedden en de implementatie van de ketenveldnorm 'levensloopfunctie en beveiligde intensieve zorg' het capaciteitsprobleem kunnen verminderen. Randvoorwaarde hierbij is wel dat in de 'veldnormregio' van Tilburg en Breda een aanbieder opstaat die zich verantwoordelijk voelt voor de implementatie en beschikt over voldoende capaciteit en afschalingsmogelijkheden.

Samenwerkingsafspraken

De opgestelde werkafspraken t.a.v. op- en afschaling naar hoogbeveiligde zorg biedt alle betrokken partijen de welkome duidelijkheid over de processtappen die ze moeten nemen. Zo is aandacht besteed aan het betrekken van de zorgverzekeraar, nadat in de praktijk bleek dat het regelmatig gebeurde dat deze niet betrokken werd bij het zoeken naar een passende oplossing en hierdoor niet op de hoogte was van de omvang van de problematiek. Het is tijdens het experiment nog niet duidelijk geworden of de samenwerkingsafspraken ook tot concreet resultaat leiden: het doorlopen van de werkafspraken heeft in de pilotperiode nog niet geleid tot opname in een hoogbeveiligde BOPZ-kliniek. Cliënten die in de pilot-periode in beeld gekomen zijn, zijn bij gebrek aan snelle toegang tot een BOPZ-bed en het wel bestaan van de mogelijkheid om het strafrecht in te zetten, veelal via die weg in een forensische kliniek geplaatst.

Landelijk adviesloket

Een landelijk adviesloket (zoals het Forensisch Plaatsingsloket) kan zeer behulpzaam zijn bij het plaatsen op het meest passende bed. Zij hebben namelijk niet alleen zicht op de beschikbare capaciteit van elke kliniek, ook is bij hen bekend waar welke specialistische kennis aanwezig is.

2. Deskundigheidsbevordering op het gebied van risicofactoren en -taxatie

Kennisbehoefte

Het aantal inschrijvingen op het aanbod voor deskundigheidsbevordering was hoog. Zorg- en ondersteuningsprofessionals bleken behoefte te hebben aan forensische expertise en kennis.

Toepassing in de praktijk

Professionals die aan de scholing of masterclasses deelnamen, vinden de lesstof interessant. Ze geven aan dat het hun kennis heeft vergroot. De helft van de professionals heeft na de scholing geen behoefte aan verdere verdieping. Dit kan betekenen dat er voldoende kennis is overgedragen. Wel blijkt er meer nodig te zijn om de opgedane expertise in de praktijk zelf te laten toepassen door de getrainde professionals. Ook bemoeilijken het ontbreken van dossierinformatie en privacyregelgeving volgens professionals het uitvoeren van een risicotaxatie.

3. Transforensisch Team (TFT)

Effect op cliënten

Het TFT heeft volgens betrokken professionals een onafhankelijke positie ('white label'). Daardoor zijn cliënten volgens hen minder wantrouwend naar de hulpverlening. Het team wint vertrouwen, juist door af te wijken van bestaande methodieken en omvangrijke behandelplannen, die deels gestoeld zijn op een belast verleden, en toekomstgericht in te zetten op kleine successen. Het lukt daardoor om het merendeel van de cliënten (12 van de 15) te 'verleiden' en te motiveren tot zorg, en om contact met ze te houden. Het eerste effect hiervan is dat de cliënten stabiliseren gedurende de inzet van het TFT: volgens de betrokken professionals vertonen ze minder overlast gevend gedrag en zijn er minder escalaties. Vanwege de pilotduur kunnen echter geen uitspraken gedaan worden over langetermijneffecten, in de zin van structurele stabiliteit, vermindering van overlast en recidive.

Rust voor professionals en bestuurders

Betrokkenen geven aan dat het TFT rust creëert in het veld, bijvoorbeeld bij andere professionals en de bestuurlijke driehoek, omdat 'de buikpijncliënten' nu onder hoede van het TFT zijn.

Organisatie van het team

Omdat het team bestaat uit medewerkers die afkomstig zijn van diverse moederorganisaties, bracht dit dilemma's met zich mee t.a.v. privacy, registratie en declaratie. Alle medewerkers werden daarom gedetacheerd onder één hoofdaanbieder, wat dit probleem oploste. Wel maken de kleine contracten (3,3 FTE

verdeeld over negen mensen die ook nog voor de eigen moederorganisatie werken) het ingewikkeld om te plannen en de werkzaamheden efficiënt in te richten. Daarnaast blijkt dat het lastig is om bestuurlijke aandacht te organiseren voor het TFT bij landelijke aanbieders, als het om slechts enkele cliënten gaat. Tot slot blijkt het waarborgen van de capaciteit van het TFT moeilijk, door professionals die vanwege de schaarste op de arbeidsmarkt makkelijker van baan wisselen.

Het probleem van structurele financiering

Het uitblijven van structurele financiering is een groot risico voor het voortbestaan van het TFT. Vanuit de bestaande middelen kan geen structurele dekkende inzet voor alle cliënten worden geboden. De kern van het probleem is dat het huidige bekostigingsmodel van GGZ en forensische zorg (waarbij uitgegaan wordt van een duidelijk start- en eindpunt) niet passend is bij de doelgroep die vaak chronische problematiek kent. Zij hebben immers onvoorspelbare op- en afschaalmomenten in zorg en ondersteuning.

Casus

Cliënt X is zorgmijdend, heeft multi-verslavingsproblematiek en vertoont agressief gedrag. Hij functioneert prima wanneer hij zijn medicatie neemt. Het agressieve en onvoorspelbare gedrag van cliënt X heeft zijn ouders doodsbang voor hem gemaakt. Waar hij anders telkens met andere organisaties te maken zou hebben, is het TFT continu betrokken en houdt cliënt X aangehaakt en op de been. Ook is het TFT de constante factor als het gaat om de medicatietrouwheid van cliënt.

De continue – en nauwe – ondersteuning van het TFT wekt niet enkel bij de cliënt, maar ook bij zijn familie vertrouwen. Het contact tussen cliënt X en zijn familie is een aantal maanden na de start van het TFT weer hersteld. Het TFT ondersteunt cliënt X in het juridische traject omtrent een omgangsregeling t.a.v. zijn dochter. De advocaat is erg tevreden over het TFT en hoopt op een lange en intensieve samenwerking, omdat hij ziet dat het positief werkt bij zijn cliënt.

4. Inventarisatie forensische expertise in bestaande meldpunten en teams

De beeldvorming over nut en noodzaak van forensische expertise in de reguliere zorg en ondersteuning is wisselend. Het is op basis van de inventarisatie niet te zeggen of dit komt door een verschil in de mate waarin forensische expertise feitelijk meerwaarde zou kunnen hebben voor een diversiteit aan professionals, of doordat sommige professionals beter zicht hebben op de potentiële meerwaarde van dergelijke expertise voor het (eigen) werk dan anderen. Het vergt nader onderzoek om hier meer zicht op te krijgen. Wel wordt uit de inventarisatie duidelijk dat het niet spreken van dezelfde taal een knelpunt vormt in het tot stand brengen van meer verbinding.

“Onderschat het effect niet van het ‘niet spreken van dezelfde taal’ tussen de reguliere en forensische zorgpartijen. Het is een belemmering in de samenwerking die vermoedelijk niet alleen in Breda speelt, maar in veel gemeenten.” *Projectleider CityDeal Breda*

Aanbevelingen

Adviesloket

Bekijk of een adviesloket (zoals het forensisch plaatsingsloket) opgericht kan worden dat behulpzaam is bij het plaatsen van cliënten op het meest passende bed. Zoek daarbij het juiste schaalniveau. Dit loket heeft niet alleen zicht op beschikbare capaciteit, maar ook op de specialistische kennis die in elke kliniek aanwezig is. Hierdoor kan een ‘plaatsing op maat’ worden geboden. Het loket zou als bemiddelaar/adviseur kunnen optreden voor de uitvoerder van de ketenveldnorm in elke regio bij plaatsingen naar hoog beveiligde zorg. Er is bij lokale partijen onvoldoende zicht op beschikbaarheid en expertise van klinieken met landelijke dekking en de verwachting is dat niet elke regio zal beschikken over alle specialismen en gradaties in beveiligingsniveau. Een dergelijke eenduidige, landelijke lijn zou bovendien kunnen helpen in de communicatie over werkafspraken en werkprocessen en kan tevens zorgdragen voor meer zicht op de totale behoefte aan capaciteit.

Voldoende voorzieningen t.b.v. afschaling

Forensische klinieken en zorgverzekeraars geven

aan dat bedden onnodig lang bezet blijven, doordat afschaling en doorstroom lastig te realiseren zijn. Schenk daarom lokaal en in regionaal verband als gemeenten aandacht aan de realisatie van voldoende voorzieningen, huisvestingsmogelijkheden en behandel- en/of begeleidingsmogelijkheden voor deze doelgroep. Snelle toegankelijkheid van passende zorg en ondersteuning voor de doelgroep is niet alleen vanwege de ontwikkelingen rond beschermd wonen en maatschappelijke opvang van belang, maar ook in bredere zin in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning. Bekijk of hier forensische expertise bij betrokken kan worden.

Sluitende financiering

Zoek uit waar de kosten en de baten vallen van levensloopteams zoals bedoeld in de Ketenveldnorm (en dus vergelijkbaar met het TFT), zodat op basis hiervan partijen met elkaar in gesprek kunnen over een structurele financieringsvorm. De handreiking ‘Bekostiging Ketenveldnorm’ is veelbelovend, maar niet voldoende uitgewerkt voor directe toepassing op dit moment.

LEES MEER IN DE [EINDRAPPORTAGE VAN DIT EXPERIMENT](#), [BIJLAGE 4-7](#) EN [BIJLAGE 8](#)

Hitmachine Nijmegen

Ambitie

Met behulp van de Hitmachine (een digitaal informatieknooppunt tussen zorg en veiligheid) wil de gemeente Nijmegen kijken of informatiedeling tussen professionals rond multiprobleemgezinnen ondersteund kan worden. De bedoeling is dat voor professionals vroegsignalering van problematiek en integraal werken vergemakkelijkt wordt. Via de Hitmachine krijgen professionals alleen te weten óf het individu bekend is bij andere instanties, en zo ja, bij welke instantie(s) dit is. De gedachte hierachter is dat zij met deze informatie vervolgens sneller, gericht en met meer resultaat kunnen interveniëren, en stapeling van zorg (waarbij onnodige kosten worden gemaakt) kan worden voorkomen.

Onderdelen experiment

In dit experiment heeft Nijmegen de invulling en de haalbaarheid van de Hitmachine onderzocht en de inhoud experimenteel getoetst. Gedurende zes maanden heeft een handmatige test van een gedeelte van de Hitmachine plaatsgevonden. Dit had als doel om er achter te komen of de combinatie van de bekendheid van een huishouden bij leerplicht en bij schuldhulpverlening voorspellende waarde heeft voor de complexiteit van de problematiek in zijn geheel. Naast professionals van leerplicht en schuldhulpverlening, namen professionals van de regieteams aan het experiment deel, door onder andere per casus aan te geven of er vermoedens zijn van een problematische situatie op het specifieke leefdoel. Daarnaast gaven zij aan welke indicatoren bepalend zijn in het vormen van een vermoeden van problematiek.

“De CityDeal heeft mij bevestigd dat vroegsignalering van multi-complexe casuïstiek een ingewikkeld privacyvraagstuk met zich meebrengt. In deze fase weet je nog niet welke partijen allemaal betrokken zijn, laat staan met welke taak en met welk doel.”

Projectleider CityDeal Nijmegen

Belangrijkste inzichten en geleerde lessen

Inkadering onderzoeksopzet

De oorspronkelijke onderzoeksopzet bleek te omvangrijk en te ambitieus om uit te voeren. Meermaals is de onderzoeksopzet ingekaderd om op een meer kleinschalige schaal te experimenteren. Zo bleek het wel haalbaar om een handmatige testfase van de Hitmachine te baseren op gemeentelijke registratiesystemen ten aanzien van schoolverzuim, schuldenproblematiek en de betrokkenheid van regieteams (waar het niet haalbaar bleek om de testfase te baseren op aansluitingen van niet-gemeentelijke partijen).

In totaal zijn er 145 huishoudens (239 individuen) van de Top-150 uit het weeg- en screeningsoverleg van het Veiligheidshuis uitgevraagd bij schuldhulpverlening (in het geval van een volwassene), leerplicht (in het geval van een leerplichtig kind) en bij de regieteams.

Resultaten handmatige test

Op basis van de resultaten van de handmatige test kan nog niet worden gesteld dat met behulp van de huidige Hitmachine vroegsignalering van complexe problematiek tot stand komt. Uit de gegevens van leerplicht, schuldhulpverlening en de regieteams kunnen namelijk geen voorspellende waarden voor multiproblematiek gedestilleerd worden. Van de 77 van de in totaal 145 huishoudens geldt dat er na uitvraag geen indicatie is op leerplicht, schuldhulpverlening en Regieteams voor multiproblematiek.

Of de resultaten komen door de kwaliteit/volledigheid van de dataset, of dat de genoemde domeinen daadwerkelijk geen voorspellers zijn voor complexe problematiek, is op basis van het experiment niet aan te geven.

Indicatoren

Een uitputtende indicatorenlijst ter voorspelling van complexe problematiek voor schuldhulpverlening, leerplicht en regieplicht is niet eenvoudig gebleken. Enerzijds bleek dat de aanlevering door professionals hiervoor te weinig contextuele informatie bevatte. Anderzijds was de verantwoording door de professional van de indicatie te vaak gestoeld op informatie die niet uit de eigen organisatie kwam (denk bijvoorbeeld aan uithuisplaatsing of verslaving).

Zicht op tekortkomingen

Het experiment heeft tot diverse interessante inzichten geleid ter verbetering van de huidige Hitmachine. Zo is bijvoorbeeld destijds voor potentiële Top150-cases van het Veiligheidshuis gekozen, omdat dit onder meer de zekerheid gaf van experimenten met complexe cases. De keuze voor deze cases kan mogelijk geleid hebben tot de beperkte indicatorenopbrengst. Doordat professionals al op de hoogte van de problematiek waren, is het voor hen lastig om 'objectieve' indicatoren aan te geven.

Daarnaast bestond de huidige opzet uit een eenzijdige uitvraag vanuit de informatiecoördinator van het Veiligheidshuis bij de professionals. Om een goed beeld te krijgen van de eventuele meerwaarde van de Hitmachine zou met de uitvraag tweezijdig geëxperimenteerd moeten worden. In dat geval kunnen partners ook een uitvraag plaatsen bij het vermoeden van complexe problematiek.

Een ander voorbeeld van een opgedaan inzicht is dat het uitblijven van hits in ieder geval duidelijk maakt dat de casuïstiek via andere partners bij het Veiligheidshuis terecht is gekomen. Op basis van alleen gemeentelijke registratiesystemen is de meerwaarde van de Hitmachine waarschijnlijk beperkt. Via het Openbaar Ministerie en de reclassering komt veel casuïstiek bij het Veiligheidshuis terecht. Een koppeling met de strafrechtketen wordt dan ook noodzakelijk geacht in het geval van doorontwikkeling van de Hitmachine.

Privacy

Het ontbreken van een sluitend privacykader om vroegsignalering van complexe problematiek wettelijk mogelijk te maken, heeft de uitvoering van het experiment bemoeilijkt. De landelijke ontwikkelingen hierover moeten worden afgewacht. In dit kader volgt Nijmegen met belangstelling de resultaten van de landelijke werkgroep Gegevensdeling en Privacy Zorg- en Veiligheid en het landelijk traject Uitwisseling Persoonsgegevens en Privacy (UPP).

Waardevolle samenwerkingen

Een Hitmachine ontwikkelen op eigen kracht is lastig gebleken. Het contact met het Advies- en Triagepunt (ATP) van het Zorg- en Veiligheidshuis Rotterdam-Rijnmond dat tijdens de CityDeal tot stand kwam (en bekrachtigd is in een samenwerking en deelname in een landelijke werkgroep) is daarom waardevol. De Veiligheidshuizen in regio Oost sluiten gezamenlijk aan. Hun ambitie om zich als informatieknooppunt te gaan positioneren is door het experiment in versnelling gebracht. Belangrijk onderwerp in de samenwerking met Rotterdam-Rijnmond is het automatiseren van een informatieknooppunt.

“Het Zorg- en Veiligheidshuis Rotterdam heeft al een aantal jaar ervaring met een informatieknooppunt. Hier is veel personele capaciteit mee gemoeid. Hun ervaring leerde ons dat schaalgrootte nodig is en we hierin (boven)regionaal moeten optrekken.”

Projectleider CityDeal Nijmegen

Aanbevelingen

Onderzoek leefdoeinen

Op basis van alleen de informatie van de leefdoeinen leerplicht, schuldhulpverlening en de Regieteams is het niet mogelijk gebleken om tot voorspellende waarde/vroegsignalering voor complexe problematiek te komen.

Verder onderzoek is nodig om uit te zoeken welke informatie van de verschillende leefdoeinen 'gekoppeld' moeten worden om tot het optimale potentieel van de vroegsignaleringsfunctie/voorspellende kracht

van de Hitmachine te komen en eventuele investeringen hierin te rechtvaardigen.

Landelijke ondersteuning

Landelijke uitvraag en ondersteuning op dergelijke vraagstukken rond informatiedeling is nodig om (grote) stappen te kunnen maken. Bijvoorbeeld als het gaat om privacy of het meekrijgen van de ketenpartners uit het strafrecht in het proces.

LEES MEER IN DE [EINDRAPPORTAGE VAN DIT EXPERIMENT](#)

Enjoy Life

Zoetermeer

Ambitie

In Scandinavië bieden gemeenschapshuizen inwoners de mogelijkheid om in de breedte geïnformeerd te worden over gezond opgroeien en veilig leven. Ook kunnen inwoners zich in het gemeenschapshuis over die onderwerpen laten adviseren en helpen. Met de Scandinavische gemeenschapshuizen als ‘huis van de wijk, van én voor inwoners’ in het achterhoofd, heeft de gemeente Zoetermeer haar eigen ambitie vormgegeven: een aanpak ontwikkelen die, door middel van preventie en het verstevigen van de sociale wijkstructuren, bijdraagt aan de versterking van de veiligheid(sbeleving) in de wijk. En daarmee zorgt voor gelukkige en gezonde inwoners en een veilige buurt.

“Ik zie vaak al, zonder naar een huisnummer te kijken, bij welke woning ik moet zijn. De tuin is vaak niet bijgehouden, oogt rommelig of er ligt vuilnis in.” *Fietser Enjoy Life*

Onderdelen experiment

Onder de noemer Enjoy Life is het experiment door de gemeente verbonden aan de wijk Oosterheem, waar op dat moment specifieke problematiek speelde. In deze wijk is langs twee lijnen gewerkt aan de doelen van Enjoy Life:

1. De ‘Fietser’: een gemeentelijke ambtenaar, die al fietsend in de wijk bekendheid opbouwt en die vroegtijdig in contact komt met inwoners waar zorg over bestaat bij hun omgeving en/of die over beginnende problematiek willen spreken. Met durf, creativiteit en overtuiging is de Fietser in staat met deze inwoners in gesprek te gaan. In de vorm van informatieverstrekking, advies of actieve doorverwijzing naar hulpverlening biedt hij inwoners een helpende hand zodat verergering van problematiek voorkomen wordt.
2. Een laagdrempelige locatie in de wijk: een al bestaande wijklocatie, die door een nieuwe inrichting uitnodigend is voor inwoners om binnen te stappen zonder dat hier een directe hulpvraag aan ten grondslag ligt. Deze locatie is ook een plek waar professionals uit het zorg- en veiligheidsdomein terecht kunnen als ze in de wijk werken. Zij hebben hier de ruimte om met inwoners te spreken en hun kennis te delen met andere professionals.

In het experiment is verder gekeken of naar aanleiding van de ervaringen interventies opgetekend kunnen worden die bijdragen aan preventie en het versterken van de sociale structuren in de wijk.

Belangrijkste inzichten en geleerde lessen

1. De inzet van de Fietser

Ontvangen signalen

In de meetperiode september 2018 tot en met juli 2019 van het experiment is de Fietser afgegaan op 61 signalen. Het overgrote deel van deze signalen (86%) was afkomstig van de energiemaatschappijen naar aanleiding van het afsluiten van de energie. Bij een derde van deze groep bleek in het contact met de Fietser dat de problemen al waren verholpen. Bij de rest heeft de Fietser voornamelijk informatie en advies gegeven of is er doorverwezen naar (informele) hulpverlening. De overige signalen kwamen bij de Fietser binnen via inwoners op de wijklocatie van Enjoy Life of via de partner/levensgezel van degene waarover het signaal ging.

Effect inzet Fietser

Het beoogde effect van vroegsignalering op sociale veiligheid in de wijk kan niet worden aangetoond, omdat het experiment onder andere in een bescheiden omvang later startte. Wel kan aangetoond worden dat de vroegsignalering op basis van betalingsachterstanden bij energiebedrijven en de actieve benadering door de Fietser hebben geleid tot het bereiken van inwoners die anders buiten beeld zouden blijven.

In de gevallen waarin het gelukt is om een maand na het bezoek van de Fietser te spreken met de bezochte inwoner, lijken de resultaten aanleiding te geven dat de Fietser succesvol is en als 'werkend bestanddeel' kan worden beschouwd. Zo wordt het bezoek van de Fietser positief beoordeeld en geven de betrokken inwoners aan dat dit geleid heeft tot een positieve ontwikkeling in het huishouden.

De betrokken professionals uit Zoetermeer schatten op basis van de huidige beschikbare informatie in dat de inzet van de Fietser in ongeveer 20% van de opgevolgde signalen leidt tot een helpende hand/duwtje in de rug voor het huishouden, zonder dat daarvoor formele interventies of inzet noodzakelijk is.

Profiel van de Fietser

De achtergrond van de Fietser speelt een grotere rol bij de invulling van het Enjoy Life-gedachtegoed en het bereik van inwoners dan van tevoren gedacht. Van de twee Fietzers die binnen het experiment actief zijn geweest, bracht degene met een achtergrond in schuldhulpverlening, maatschappelijk werk en gedwongen hulpverlening een breed oplossingenrepertoire met zich mee vanwege een grote kennis van de sociale kaart en de (on)mogelijkheden van de sociale wet- en regelgeving.

Een wetenschappelijke onderbouwing voor wat het gewenste profiel is van de Fietser, is nog niet beschikbaar.

Manco in opzet

Bij de start van het experiment lag er geen scan of uitgebreide analyse van de problematiek van de wijk. Een dergelijk document had kunnen helpen bij het richting geven aan het profiel en de insteek van de bezoeken van de Fietser. Het had ook van meerwaarde kunnen zijn bij het (tussentijds) meten van successen. Het heeft het doen van theoretische en cijfermatige uitspraken over wat al dan niet werkt bemoeilijkt.

Mogelijkheden voor doorontwikkeling

Zoetermeer ziet aanknopingspunten voor doorontwikkeling door te bekijken welke andere signalen door de Fietser opgevolgd kunnen worden. Tot aan het einde van het jaar wordt nog ervaring opgedaan in Oosterheem met het opvolgen van signalen van inwoners waarbij beslag is gelegd op de Participatiewet-uitkering, maar niet opgenomen zijn in een schuldhulpverleningstraject.

“Door de laagdrempeligheid van de locatie in Oosterheem voelde een buurtbewoner zich veilig genoeg om te vertellen dat zij en haar kinderen al jaren door haar mishandeld worden. Vanuit de locatie is hierop direct actie genomen.” Projectleider CityDeal Zoetermeer

2. De laagdrempelige wijklocatie

Bezoekers van de locatie

Ten opzichte van de eerdere wijkpost die op dezelfde locatie zat, is het aantal bezoekende inwoners en professionals van de Enjoy Life-locatie gegroeid. De meeste bezoekers komen voor een bezoek aan de prikpost of voor de diensten van Stichting Mensen in de Minima. Aannemelijk is dat het aantal bezoekers over de maanden is gestegen na de uitgevoerde marketingscampagne voor de wijklocatie Enjoy Life.

Effect van de locatie

Inwoners lijken de professionals in het wijknetwerk al aardig goed te vinden. Echter, de doelgroep die de gemeente met het Enjoy Life ook wil bereiken – mensen die nog niet toe zijn aan het (h)erkennen van hun beginnende problemen – lijkt niet vatbaar voor de laagdrempelige uitstraling van de locatie. Vooralsnog heeft de locatie dan ook vooral meerwaarde voor de professionals op het gebied van veiligheid, zorg en ondersteuning: zij hebben nu een plek waar zij elkaar makkelijker kunnen ontmoeten en inwoners kunnen spreken.

Of de locatie en werkwijze een positief effect heeft op de overlast in de buurt – zoals in eerder onderzoek in een andere gemeente is aangetoond – is niet onderzocht.

Vroegsignalering en betrekken buurtbewoners

Er bleek onvoldoende tijd en capaciteit beschikbaar om tijdens het experiment na te gaan op welke wijze meldingen/signalen van professionals in de wijk en/of personen uit de buurt of omgeving (het wijkzorgnetwerk) eerder herkend kunnen worden als indicatie voor beginnende problematiek binnen een huishouden. Het was de bedoeling om hierbij te kijken naar de mogelijkheden om de sociale structuren in de wijken te versterken.

Ook is het niet gelukt om inzicht te krijgen in hoe de potentie in de wijk aan informele hulp en ondersteuning beter kan worden aangewend/effectiever kan worden ingezet.

“Er zijn kansen voor Enjoy Life door gebruik te maken van gemeentelijke data. Zo kunnen we het aanbod van Enjoy Life gericht toepassen op bestaande problematiek en vraagstukken.” *Projectleider CityDeal Zoetermeer*

Aanbevelingen

Gebruik maken van beschikbare data

Als vervolg op het experiment Enjoy Life is het nuttig om verder uit te proberen of het combineren van bepaalde beschikbare data op buurtniveau helpt bij het ondersteunen of voorspellen van signalen uit de wijk. Met als doel om te leren of data gebruikt kunnen worden om professionals meer gericht op de juiste plekken in de wijk in te zetten.

Vervolgonderzoek

Nader onderzoek over een grotere groep bezochte inwoners kan meer inzage geven

over de effectiviteit van de inzet van de Fietser. Daarnaast is het mogelijk om met een case-study of MKBA inzichtelijk te maken of de inzet van de Fietser maatschappelijk rendoert (ervan uitgaande dat de problematiek die ten grondslag ligt aan de opgevolgde signalen vaak uitmondt in een formele hulpvraag aan de gemeente en/of zorginstellingen).

Tot slot zou nader onderzoek moeten kunnen uitwijzen wat het effect is van de buurtgerichte samenwerking van professionals van verschillende organisaties vanuit de Enjoy Life-locatie.

LEES MEER IN DE EINDRAPPORTAGE VAN DIT EXPERIMENT

Re-integratie van ex-gedetineerden Tilburg en Breda

Ambitie

In Nederland komen de laatste jaren gemiddeld zo'n 30.000 gedetineerden uit de gevangnissen. Hiervan recidiveert een kleine helft binnen twee jaar na vrijlating. Tilburg en Breda willen de recidive verminderen door de re-integratie van ex-gedetineerden te bevorderen door te investeren in het (sneller) op orde brengen van de vijf basisvoorwaarden (inkomen, schulden, huisvesting, ID-bewijs en zorg). In het experiment zijn daarom maatregelen genomen om detentieschade te voorkomen en gedetineerden met een hulpvraag adequaat te ondersteunen. Het experiment wil dit bereiken door:

- Nieuwe samenwerkingsvormen met interne en externe partners uit te proberen en;
- De middelen die al voorhanden zijn om effectief te werken aan succesvollere-integratie (de 'toolbox') voor de medewerkers van het re-integratieteam uit te breiden.

“Het loont om bottom-up, gezamenlijk met alle betrokkenen, invulling te geven aan een experiment. Projectleider CityDeal Breda

“Dit deel ik. Het zorgt voor energie, draagvlak en betrokkenheid die zich in de loop van het traject terugbetaalt.” Projectleider CityDeal Tilburg

Onderdelen experiment

De gemeente Tilburg had reeds een team dat gedetineerden bezocht in detentie en op basis van de hulpvragen de nodige interventies inzette. Kern van het experiment in Tilburg was gericht op de inzet van extra maatregelen door dit bestaande team. Daarnaast is ingezet op het optimaliseren van werkprocessen. Breda heeft een nieuw multidisciplinair re-integratieteam gevormd, waarin naast professionals van de gemeente ook professionals van reclassering en maatschappelijke opvang actief waren. Ook dit team ging op bezoek bij gedetineerden in de Penitentiare Inrichtingen. De werkwijze van het team en de samenwerking daarbinnen waren in Breda een belangrijk onderdeel van het experiment. Daarnaast heeft ook Breda een aantal extra maatregelen ingezet.

De vier maatregelen in het experiment betroffen het participatiebeleid van de gemeente:

1. Uitzondering kostendelersnorm: de kostendelersnorm niet toepassen wanneer een ex-gedetineerde na detentie tijdelijk inwoont bij iemand met een bijstandsuitkering.
2. Herleven uitkering: het versneld realiseren van de bijstandsuitkering na detentie, voor gedetineerden die ook vóór detentie over een bijstandsuitkering beschikten.
3. Verstrekken liquiditeit: op grond van bijzondere bijstand of een voorschot op de uitkering geld verstrekken aan ex-gedetineerden ten behoeve van het eerste levensonderhoud.
4. Doorbetalen vaste lasten: het doorbetalen van bijvoorbeeld huur en nutsvoorzieningen gedurende detentie.

“Het gezamenlijk optrekken in dit experiment hebben we allebei als zeer waardevol ervaren. Juist omdat we werkzaam zijn in een andere gemeentelijke organisatie en de experimenteeropgaven complementair aan elkaar waren.” *Projectleider CityDeal Tilburg*

Belangrijkste inzichten en geleerde lessen

1. Inzet op leefgebieden

Informatiepositie gemeente

Door op bezoek te gaan bij gedetineerden en het gesprek aan te gaan over hun leefsituatie, krijgt de gemeente beter zicht op eventuele hulpvragen. Hierdoor is de gemeente beter in staat zorg op maat te leveren, gericht op een kansrijke terugkeer in de samenleving.

Handelingsperspectief

Toeleiding naar werk heeft, zo blijkt uit literatuur, de potentie om bij te dragen aan een succesvolle re-integratie en kostenbesparing vanwege het terugdringen van het aantal uitkeringen. Uit het experiment is naar voren gekomen dat hier nog beter op kan worden ingezet door de re-integratieteams.

Tijdens detentie kan op het leefgebied schulden nog geen verschil worden gemaakt vanwege een gebrek aan inkomen. Wel kan al gestart worden met het in kaart brengen van schulden, zodat direct na detentie de hulpverlening kan worden opgestart.

Vanwege beperkte beschikbaarheid van betaalbare woningen en woonvoorzieningen is het moeilijk om op huisvesting resultaten te boeken. Inzet op deze beschikbaarheid viel buiten de reikwijdte van het experiment.

De maatregel met betrekking tot de kostendelersnorm blijkt lastig inzetbaar zolang deze op zichzelf staat. Andere factoren die een rol spelen in de afweging om al dan niet iemand in huis te nemen, leggen meer gewicht in de schaal.

Het herleven van de bijstandsuitkering, het verstrekken van liquiditeit en het doorbetalen van vaste lasten kan met een relatief kleine investering detentie-schade voorkomen. Vanuit de gedetineerden was hier veel vraag naar. Deze maatregelen laten op casusniveau goede resultaten zien.

Slagkracht

Dankzij de verbeterde interne gemeentelijke samenwerking en de extra maatregelen in het participatiebeleid tijdens het experiment is de slagkracht van de re-integratieteams volgens de betrokken professionals verhoogd.

Succesvolle inzet op beperkt aantal casussen volstaat

Om de generieke extra inzet binnen afzienbare tijd terug te verdienen, volstaat een succesvolle inzet op een beperkt deel van de casussen. Dit blijkt uit de opgestelde klantreizen en de ex ante kosten-baten analyse. Hierin is de winst op elementen die niet in kengetallen zijn uit te drukken, zoals bijvoorbeeld het veiligheidsgevoel en levensplezier, niet meegenomen.

“Een face-to-face gesprek met de gedetineerde gaf hem de mogelijkheid zijn hulpvraag te verduidelijken. Hierdoor konden we gericht actie ondernemen.” Medewerker re-integratieteam ex-gedetineerden

2. Multidisciplinaire samenwerking

Betrokken professionals zien multidisciplinaire samenwerking in de re-integratie van ex-gedetineerden als een belangrijke factor om te komen tot een sluitende aanpak. Bij deze multidisciplinaire samenwerking is het belangrijk om vermenging van conflicterende verantwoordelijkheden bij één persoon, bijvoorbeeld vanwege werkzaamheden die nog verricht worden voor de moederorganisatie, te voorkomen.

3. Effect op recidiverisico

De verwachting was dat door een vergelijking te maken met een controlegroep (nulmeting), het resultaat op de vijf basisvoorwaarden zichtbaar gemaakt zou kunnen worden en daarmee indirect de invloed van de werkwijze op het recidiverisico. De kwaliteit van de gemeentelijke data uit het verleden bleek echter onvoldoende om als betrouwbaar vergelijkingsmateriaal te dienen. Er zijn daarom veel inspanningen verricht om te komen tot aanvullende kwalitatieve data. Door de data uit het experiment te combineren met de aanvullende kwalitatieve data is een positief resultaat zichtbaar geworden op de leefsituatie van ex-gedetineerden. Het aantonen van een rechtstreeks verband tussen de experimentele werkwijze en het effect op recidive is door de looptijd van de CityDeal niet mogelijk geweest.

Gedurende het experiment is gewerkt aan een kwalitatief goede dataset over de experimentele groep, die bij een eventueel vervolg als nulmeting kan dienen.

4. Onderzoeksdesign en monitoringsplan

Het onderzoeksdesign en monitoringsplan kunnen het beste opgesteld worden vóórdat gestart wordt met de uitvoering van een experiment. Dit maakt het mogelijk om de werkprocessen en registratiewijze af te stemmen op wat voor de eindevaluatie nodig is. Ditzelfde geldt voor gegevensuitwisseling: door aan de start de werkprocessen hierop af te stemmen wordt tijd bespaard en frustratie gedurende de uitvoering zoveel mogelijk voorkomen. Tot slot vraagt monitoring van een experiment om een forse tijdsinvestering. Het levert inhoudelijk en procesmatig meerwaarde op om hier een onafhankelijke onderzoeker bij te betrekken.

5. Integraal bestuurlijk draagvlak belangrijk

Bij een experiment zoals deze, dat zich afspeelt op het snijvlak van verschillende domeinen, is integraal bestuurlijk draagvlak van belang. Het experiment is complex van aard en vereist samenhangende aandacht en inzet van diverse gemeentelijke onderdelen. Ook is het belangrijk om vooraf helder te hebben door welke portefeuillehouder(s) de financiële verantwoordelijkheid wordt gedragen. Zowel ten aanzien van de uitvoering van het experiment als met betrekking tot eventuele structurele borging van de nieuwe werkwijze na afloop.

Aanbevelingen

Naar bruikbare data

Data moeten betrouwbaar, valide, vergelijkbaar en volledig zijn om onderbouwde uitspraken over de effectiviteit van de aanpak te kunnen doen. Daarnaast is onderzoek over een langere periode belangrijk. Dit vraagt een verbetering van gemeentelijke systemen, hoe deze gevuld worden en hoe verschillende databronnen met elkaar verbonden zijn.

Aandacht voor vraag en aanbod huisvesting

Landelijke aandacht is nodig voor huisvesting voor kwetsbare inwoners, zoals ex-gedetineerden. Vraag en aanbod zijn sterk uit balans.

Werk en recidivevermindering

Er bestaat een verband tussen het hebben van werk en recidivevermindering. Een groot deel van de deelnemers in dit experiment had geen betaalde baan. Uit andere onderzoeken bleek

al dat er een verband is tussen het hebben van werk en recidivevermindering. Een vervolgonderzoek kan helderheid geven of een (intensief) arbeidstoeleidingstraject hier verschil kan maken.

Onderzoek recidivevermindering

Er zijn geen bronnen gevonden die op basis van wetenschappelijk onderzoek de algemeen heersende aanname bevestigen dat recidive afneemt als de vijf gehanteerde basisvoorwaarden bij gedetineerden op orde zijn. Voor afzonderlijke leefgebieden is dergelijk onderzoek op onderdelen wel beschikbaar. Om de keuze voor het hanteren van deze vijf leefgebieden in de re-integratie van ex-gedetineerden te onderbouwen, is (landelijk) nader onderzoek noodzakelijk naar de factoren die leiden tot recidivevermindering, inclusief de onderlinge samenhang daarin.

LEES MEER IN DE [EINDRAPPORTAGE VAN DIT EXPERIMENT](#)

Gezinsaanpak preventie jeugdcriminaliteit Almere

Ambitie

In stadsdeel Almere Haven zijn er zorgen over een groep jeugdigen die opgroeit in gezinnen waar multiproblematiek speelt. De gemeente wil dat deze groep niet (meer) zorgt voor overlast en in aanraking komt met de politie vanwege strafbare feiten. Maar ook dat de gezinnen van deze jeugdigen, die vaak moeilijk toegankelijk zijn voor de reguliere hulpverlening, hulp en ondersteuning ontvangen om hun problemen te onderkennen en aan te pakken. In het experiment hoopt de gemeente te weten te komen wat de werkbare factoren en criteria zijn bij het signaleren, benaderen, bejegenen en ondersteunen van deze risicogezinnen. Zodat hulpverleners echt contact met hen krijgen, de hulpverlening beklijft en zo voorkomen wordt dat jeugdigen (verder) afglijden in criminaliteit.

Onderdelen experiment

De inzet van een gecoördineerd hulpaanbod door een nieuw opgericht multidisciplinair basisteam bij 15 risicogezinnen in stadsdeel Almere Haven.

Belangrijkste inzichten

Uitblijven van snelle start

Het experiment kende een ongelukkige start, doordat vlak na de aftrap de projectleider plotseling wegviel. Het nieuwe basisteam dat stond, bleek nog niet bij machte om gezinnen te includeren voor het experiment. Hierdoor kon niet gestart worden met het daadwerkelijk inzetten van hulp en/of ondersteuning. Het duurde acht maanden voordat er een nieuwe projectleider werd aangesteld en er gewerkt kon worden aan een doorstart van het experiment. Daarmee verdween naast snelheid en focus, mogelijk ook een deel van het draagvlak voor het experiment bij de deelnemende organisaties.

Ontbrekende basisvoorwaarden

Bij de herstart van het experiment liep de projectleider al snel tegen ontbrekende essentiële voorwaarden voor de uitvoering van het experiment aan. Zo vormden de werkzaamheden van de professionals van het basisteam een aanvulling op hun reguliere taken. Onvoldoende capaciteit maakte dat voortgang met betrekking tot het includeren van gezinnen uitbleef.

Ook werd weinig afgeweken van bestaande werkwijzen om gezinnen te includeren, waardoor vernieuwing uitbleef. Professionals ontvingen hier nagenoeg geen begeleiding of scholing op. Daarnaast werd geconstateerd dat het nieuwe team te 'smal' was; uitbreiding ervan was gewenst (onderwijs, jongerenwerk en expertise ten aanzien van werk en wonen), maar hierop was niet voorzien.

Ook ontbrak een duidelijke uitwerking van de wijze waarop gegevensdeling op casuïstiekniveau tussen betrokken partijen kan plaatsvinden. Onduidelijkheid/onwetendheid hierover maakte dat diverse betrokkenen geen mogelijkheden zagen om gegevens van de jeugdigen en de gezinnen met elkaar te delen.

Afbrokkelen van draagvlak

Uit een tussenevaluatie kwam naar voren dat in het stadsdeel Almere Haven intussen al diverse pilots gestart waren op het gebied van jeugdhulp, onderwijs en jeugdgezondheidszorg. Hierdoor was het voor veel professionals onduidelijk welke toegevoegde waarde het experiment bracht ten opzichte van andere multidisciplinaire overleggen. Dit afbrokkelend draagvlak voor het experiment leidde uiteindelijk tot het besluit van de projectleider om de opdracht terug aan de gemeente te geven. Hiermee kwam het experiment stil te liggen.

Onverminderd belang

Omdat de gemeente het belang van een integrale gezinsaanpak ter voorkoming van jeugdoverlast en criminaliteit nog altijd onderschrijft, zoekt zij nog naar aansluitingsmogelijkheden om het experiment alsnog te laten starten in bestaande samenwerkingsstructuren (denk hierbij bijvoorbeeld aan een koppeling met het Sociaal Stedelijk Team). Hierbij zal extra aandacht uitgaan naar het op orde krijgen van de juiste randvoorwaarden voor de start ervan.

LEES MEER IN DE [EINDRAPPORTAGE VAN DIT EXPERIMENT](#)

All Inclusieve School Maastricht

Ambitie

De gemeente Maastricht wil ervaring op doen met een integrale aanpak bij kwetsbare jongeren (en hun gezin) die een hoog risico hebben op het afglijden naar criminaliteit. Centraal in het experiment staat de All Inclusive School, die zorg en onderwijs onder één dak levert door het bieden van een integrale en uitgebreide gezinsaanpak. Naast onderwijs en zorg verzorgt de school begeleiding op het terrein van vrijetijdsbesteding, sport, persoonlijke verzorging, dagbesteding en werk/stage. Binnen de intensieve aanpak gaat de aandacht uit naar het doorbreken van intergenerationale risicofactoren. En krijgen jongeren weer zicht op perspectief, namelijk op uitstroom naar regulier onderwijs, een zinvolle dagbesteding en/of een arbeidsrelatie.

Onderdelen experiment

Het inzetten van de intensieve All Inclusive School-aanpak bij vijf jongeren en hun gezinnen en het meten van de effecten ervan.

Belangrijkste inzichten en geleerde lessen

Veranderingen in scope

Bij de ondertekening van het CityDeal-convenant was het voor de gemeente Maastricht nog onvoldoende duidelijk wat de afbakening en omvang van het project ging worden. Hierdoor ontbrak het aan goed zicht op de vereiste inzet, zowel voor de stedelijke projectleiding als voor de betrokken gemeentelijke afdelingen. Ook veranderde de scope van het experiment. Hierdoor kwam het zwaartepunt van de uitvoering van het experiment te liggen bij de afdeling onderwijs, die in eerste instantie voorzien was bij zorg en veiligheid. Daar bleek de afdeling niet op berekend.

Gemeentelijke afdelingen

Er is veel tijd gaan zitten in het leggen van de verbinding tussen de diverse betrokken gemeentelijke afdelingen. Hierbij speelden in eerste instantie met name tussen sociaal en veiligheid verschillen in uitgangspunten door het niet spreken van een gemeenschappelijke taal.

Financiering als knelpunt

Financiering van de aanpak rondom onderwijs met toevoeging van zorg-componenten ten behoeve van o.a. (jeugd)criminaliteitsbestrijding bleek, ondanks groot bestuurlijk geloof in het experiment, dusdanig lastig dat het de bottleneck werd voor de start ervan. Het behapbaarder maken van de kosten door de omvang van het experiment terug te brengen naar vijf jongeren en hun gezinnen, leidde eveneens niet tot het vinden van financiering binnen de gemeentelijke begroting. Diverse aanvragen voor externe financiering werden afgewezen, veelal omdat het net buiten de scope viel van de subsidie-mogelijkheid (te breed, te preventief etc.). Een mogelijke oplossing in de vorm van een integrale subsidie vanuit het Rijk (een door die meerdere ministeries wordt bekostigd) werd niet gevonden.

Bij afronding van de CityDeal was de gemeente Maastricht nog in gesprek met de provincie Limburg over financiering.

In de startblokken

Het experiment is een leerzame oefening ten aanzien van opgabegericht werken voor de gemeente gebleken. De betrokken gemeentelijke afdelingen (en betrokken externe samenwerkingspartijen) staan inmiddels achter het bijgestelde projectplan. Zodra het probleem van de financiering opgelost is, gaat men alsnog aan de slag met de aanpak.

LEES MEER IN DE [EINDRAPPORTAGE VAN DIT EXPERIMENT](#)

4

Ondersteuning bij de experimenten

De stedelijk projectleiders van de deelnemende gemeenten waren verantwoordelijk voor de invulling en uitvoering van hun experiment(en).

Hierbij konden zij gebruik maken van verschillende vormen van ondersteuning:

- Ondersteuning vanuit de landelijke projectleiding (geleverd door Platform31 vanaf juni 2017)
- De inzet van kennis en kunde van:
 - vertegenwoordigers vanuit de deelnemende departementen
 - andere stedelijke projectleiders en hun gemeentelijke collega's/ netwerkpartners
 - experts
- Mogelijkheid tot opschaling bij het Rijk (de zogenaamde Rijksvraag) bij domein overstijgende knelpunten
- Begeleiding bij het vormgeven van de monitoring van het experiment, door:
 - een externe adviseur
 - ondersteuning van afstuderende studenten van de opleiding Besturen van Veiligheid van de Radboud Universiteit

In de bijlage is terug te lezen welke ondersteuning is ingezet.

Bijeenkomsten

Binnen deze CityDeal kwamen de stedelijke projectleiders en afgevaardigden van departementen onder leiding van de landelijke projectleiding ongeveer om de 6 weken bijeen. Dit deden zij in de vergadering van de kerngroep. In dit overleg werden o.a. de voortgang van de afzonderlijke experimenten, successen en knelpunten en ondersteuningsvragen besproken.

In de Stuurgroep vertegenwoordigden de manager sociaal domein van Zoetermeer en de directeur Sociaal Domein van Tilburg samen de deelnemende gemeenten. Vanuit het Rijk schoof de directeur Beschermen, Aanpakken en Voorkomen (Directoraat-Generaal Straffen en Beschermen van het ministerie van Justitie en Veiligheid) aan.

5

Bevindingen

Ieder experiment van de CityDeal Zorg voor Veiligheid in de Stad heeft zijn eigen inzichten opgeleverd, zoals hierboven te lezen is. Maar alle experimenten bij elkaar hebben ook nog overkoepelende bevindingen opgebracht, waar in dit hoofdstuk dieper op wordt ingaan. Daarnaast zijn er overkoepelende bevindingen voortgekomen uit het proces dat het (gezamenlijk) experimenteren heeft doorlopen. Ook die komen in dit hoofdstuk aan bod.

Onduidelijkheid vooraf

Projectplannen

Steden die wilden meedoen met deze CityDeal, vulden hiervoor een format van het ministerie van Justitie en Veiligheid in. Dit format gaf veel ruimte voor algemene bewoordingen van het experiment, onduidelijke vraagstellingen en voor onvolledig uitgewerkte projectplannen. Duidelijke afspraken over het werken aan het verscherpen van de projectplannen ontbraken in de periode tussen de inzending en de start van de landelijke projectleiding (juni 2017). Ook onduidelijk was ieders rol hierbij. In de zomer van 2017 zijn startgesprekken gevoerd door de landelijke projectleiding. Ook hier bleek dat de experimentvraag en de meetbaarheid hiervan nog incompleet waren. Daarom is hier ruim na de start van de CityDeal nog veel tijd ingestoken. Hierdoor startten de experimenten met vertraging.

Randvoorwaarden projectmatig werken

Met het ondertekenen van een convenant door een burgemeester zijn de randvoorwaarden in de ambtelijke organisatie voor het uitvoeren van het experiment nog niet per definitie op orde. Veel experimenten hebben in meer of mindere mate last gehad van onvoldoende inbedding van het experiment in de gemeentelijke organisatie. Hierdoor waren afdelingen soms beperkt of wisselend betrokken. Vaak was er geen of onvoldoende personeel voor de uitvoering van het experiment, of speelde er onduidelijkheid over de financiering. Met als gevolg dat experimenten later startten, of in enkele gevallen de start uitbleef. Door het verschil in temporisering die hierdoor ontstond, kwam het gewenste leereffect van de experimenten onderling minder goed uit de verf. Hieruit blijkt dat tijdig inzicht in de benodigde middelen nodig is om de randvoorwaarden bij de start van een experiment op orde te krijgen.

Onderzoek

Aanpak

Voor de deelnemende steden bleek het lastig en tijdrovend om te formuleren hoe zij de aanpak en resultaten zouden volgen. Enerzijds omdat hierover niet altijd de kennis aanwezig was in de lokale projectgroep. Anderzijds omdat de voorwaarden voor een solide kwantitatieve dataverzameling niet aanwezig waren. Denk hierbij aan registratiesystemen en/of capaciteit voor de uitvoering van kwantitatief en kwalitatief onderzoek. Intensieve begeleiding hierop door o.a. een extern adviseur werd binnen de CityDeal aangeboden. Dit bleek noodzakelijk om enige uitspraken te kunnen doen over de effecten van de experimenten. Daarbij heeft deze ondersteuning de stedelijk projectleiders ook inzichten gebracht die bruikbaar zijn bij eventuele volgende experimentuitwerkingen.

Variatie in onderzoeksmethoden

Terugkijkend was het goed geweest om aan de start per experiment uit te zoeken welk type onderzoek het meest passend zou zijn. Dit had meer variatie in onderzoeksmethoden opgeleverd. Want niet alle experimenten lenen zich – in deze fase – voor gedegen kwantitatief onderzoek. Ook had men op basis van de onderzoeksmethode een passende experimentduur kunnen bepalen.

Van elkaar leren

De experimenten van deze CityDeal bevonden zich weliswaar allen op het snijvlak zorg en veiligheid, de inhoudelijke opgave(n) binnen de experimenten liepen zeer uiteen. Dit maakte het moeilijker om inhoudelijk van elkaar te leren. Projectleiders werkten aan geheel andere onderwerpen waardoor hun behoeften uit elkaar liepen. Daardoor lag het accent van de kruisbestuiving binnen de groep meer op de proceskant van de experimenten. Bij de gemeenten Breda en Tilburg was de inhoudelijke kruisbestuiving wel te zien, doordat zij werkten aan dezelfde onderwerpen.

De aan de start benoemde rode draden van de CityDeal Zorg voor Veiligheid in de Stad.

Samenwerking tussen zorg en veiligheid

Cultuurverschil

In de experimenten werd vaak een cultuurverschil ervaren tussen de werelden van zorg en veiligheid. Men merkte op dat niet iedereen dezelfde 'taal' spreekt en dat men andere motivaties voor de inzet van interventies hanteert. Er kan, meer dan nu wordt gedaan, vanuit een veranderkundige opgave gekeken worden naar de samenwerking tussen zorg en veiligheid.

Geïsoleerd opereren

Vrijwel elk experiment liet zien dat de gemeentelijke afdelingen nog vrij geïsoleerd opereren. Terwijl in de integratie een belangrijk aangrijpingspunt voor succes ligt. Zoals ook bedoeld met de decentralisaties in het sociaal domein: alles in één hand bij de gemeente.

Bekende partners

In de experimenten was voornamelijk samenwerking tussen de 'geëigende partijen' vanuit het sociaal domein en het veiligheidsdomein te zien, of tussen gemeentelijke afdelingen. Samenwerking met 'nieuwe' spelers was niet aan de orde. In het enkele geval waar dit aan bod zou komen kon tijdens de CityDeal niet gestart worden met de beoogde werkwijze.

Samenwerking tussen gemeenten en Rijk

Door de samenwerking in de kerngroep verkleinde de afstand die de steden doorgaans tussen hen en het Rijk voelden. Het ministerie van Justitie en Veiligheid fungeerde als vraagbaak en eerste aanspreekpunt namens de deelnemende departementen. Deze kortere lijnen met het departement werden door de stedelijk projectleiders zeer gewaardeerd. De samenwerking tussen de deelnemende gemeenten en het Rijk concentreerde zich in deze CityDeal op inhoudelijke vraagstukken die het ministerie van Justitie en Veiligheid en – in weliswaar beperktere mate – het ministerie van VWS aangingen.

Financiering

Effecten van verkokering

De kwetsbare doelgroep van deze CityDeal heeft vaak langdurige ondersteuning op meerdere vlakken nodig. Dit past niet goed binnen bestaande ‘hokjes’ (denk aan de grondslagdiscussies die dikwijls in de praktijk gevoerd worden) en de daaraan gekoppelde bekostigingsmodellen. Maatwerk betekent al snel ‘opgeslokt worden in bureaucratische processen’.

De experimenten van de CityDeal raakten inhoudelijk meerdere beleidsdomeinen. Dit bleek van invloed op het rond krijgen van projectfinanciering: bij een aantal CityDeal-experimenten is dit niet eenvoudig gebleken. Zo is het de gemeente Maastricht niet gelukt om budget vrij te maken voor de gewenste pilootaanpak, ondanks een groot bestuurlijk geloof in het experiment. Andere experimenten liepen vertraging op door gebrek aan financiële borging bij de start van het project. Daarnaast ontbrak het vaak ook aan een gedeelde, domein overstijgende intentie dat de werkwijze van het experiment bij positief resultaat financieel geborgd wordt.

Terugverdien-effect

Effecten van een integrale aanpak op zorg en veiligheid sorteren vaak uit in een ander domein of bij een andere partner in de keten. Het ‘terugverdien’-effect is dan lastig hard te maken bij de investeerders. Gesprekken hierover vinden nog onvoldoende plaats.

Afhankelijkheid (externe) financiële middelen

Diverse experimenten zijn gefinancierd met tijdelijke (externe) financiële middelen. Aan het einde van de experimenteerperiode komt de vraag hoe de werkwijze financieel geborgd kan worden. Diverse experimenten hebben ondervonden dat het lastig is om hiervoor structureel budget te verkrijgen. Dit zit volgens de gemeentelijke projectleiders verandering in de weg. Een verklaring hiervoor is mogelijk voor een groot deel te vinden in de huidige financiële situatie van het sociaal domein in veel gemeenten.

Maatschappelijke toegevoegde waarde

Moeilijk aantoonbaar

Het is in de experimenten lastig gebleken om de maatschappelijke toegevoegde waarde aan te tonen. Wel is in diverse experimenten aannemelijk gemaakt dat met gerichte zorginterventies een positief effect op veiligheid te verwachten is.

Risicofactoren

De hoop dat de experimenten door datamining een beter zicht zouden geven op belangrijke risicofactoren van mensen en interventies voor het ontstaan van sociale veiligheidsproblematiek bleek ijdel. De datasets waren onvoldoende rijk of de duur van het experiment was te kort om hierover uitspraken te kunnen doen.

Bestuurlijke betrokkenheid en media

Gedeeld bestuurlijk eigenaarschap

Gedeeld bestuurlijk eigenaarschap op het terrein van zorg en veiligheid was bij de experimenten niet zonder meer aanwezig. Dit is te wijten aan de verdeling over de portefeuilles en de soms nog prille samenwerkingen hierop tussen burgemeesters en wethouders.

Bestuurlijke werkelijkheid

Experimenteren vraagt om ruimte, lucht van het systeem en tijd om te zien of het succes heeft. Deze voorwaarden verhouden zich volgens een aantal stedelijk projectleiders moeizaam met de bestuurlijke werkelijkheid en de systeemwereld van een organisatie. Zo ervoer men regelmatig een beperkte bestuurlijke betrokkenheid. Als die er wel was, ervoer men druk om binnen afzienbare tijd aan te tonen dat de experimenten kosteneffectief waren.

Media

De mate waarin experimenten gedeeld zijn in (lokale) media, wisselt. Over het algemeen hebben de stedelijk projectleiders hier ook niet actief op ingezet, waarmee het geen veel besproken item is geweest in de CityDeal.

Privacy

AVG: kramp of kans

Vrijwel alle experimenten hebben geleden onder de zogenaamde 'AVG-kramp': met de invoering van de AVG die in de experimenteerperiode van de CityDeal viel, zette ook de kramp bij vele samenwerkingspartijen in. Onwetendheid vormde veelal de basis om met het 'kan niet-argument' te schermen.

Vaak werd een toets aangevraagd bij de privacyfunctionaris, wat in enkele gevallen tot tegenstrijdige uitkomsten leidde (denk aan een andere opvatting van de gemeentelijke privacyfunctionaris vergeleken met die van de functionaris bij de zorgaanbieder). Ondanks dat privacy wordt gezien als een taai vraagstuk, heeft het merendeel het hoofd hieraan geboden in de experimenten. De mate waarin de AVG tot vertraging, belemmering of anderszins van de experimenten in CityDeal Zorg voor Veiligheid in de Stad leidde, wisselt. Zo bleek de wet- en regelgeving regelmatig een obstakel in het experiment Hitmachine. De projectleiders van experiment Re-integratie ex-gedetineerden grepen de komst van de AVG aan als momentum om meteen alle werkprocessen na te lopen en te optimaliseren. Hierbij was de leerkring die vanuit de CityDeal over het onderwerp informatiedeling en privacy georganiseerd werd behulpzaam.

Bestendigen transformatie

Fundamenteel andere werkwijze

Het merendeel van de experimenten vroeg van de professionals een fundamentele andere werkwijze. Al dan niet om tijdelijk een stapje extra te doen dan dat er voorheen van hen gevraagd werd. Vooral wanneer het experiment naast al bestaande werkzaamheden plaatsvond. Dit vroeg om begeleiding, gelegenheid voor reflectiemomenten en enige tijd om dit eigen te maken.

Ruimte om te doen wat nodig is

Vrijwel alle betrokken professionals bij de experimenten zijn positief over de nieuwe werkwijzen. Zij waarderen vooral het krijgen van ruimte om te doen wat nodig is. En het minder gestuurd worden door regels, protocollen en budgetten. Dat is dan direct vaak ook de spanning in relatie tot het verduurzamen van pilotwerkwijzen: structureel inbedden in de organisatie en daarmee ook in de werkprocessen, regelgeving en dergelijke die daarbij horen.

Morele dilemma's

Belang voor de samenleving versus cliëntbelang

Vaak lopen deze belangen uiteen. Een stevige roep om veiligheid en beheersing vanuit de samenleving versus eigen regie bij de cliënt en primair acteren vanuit de ondersteuningsbehoefte van de cliënt.

Interveniëren versus recht op zelfbeschikking

Bij interventies gericht op preventie zit een spanningsveld tussen interveniëren in een vroeg stadium, wanneer er weliswaar aanwijzingen zijn dat er mogelijk iets speelt, maar nog niet concreet sprake is van een veiligheidsissue of zorgvraag versus het recht op zelfbeschikking.

Voortrekken van specifieke doelgroep

Bij alle interventies die met betere zorg voor een specifieke doelgroep proberen sociale onveiligheid te verminderen speelt, het dilemma bij o.a. gemeenten dat deze doelgroep wordt 'voorgetrokken'. De interventie moet effectief zijn, wil deze extra hulp voor een doelgroep rechtvaardig gevonden worden. Het lukt niet altijd om die effectiviteit aan te tonen.

Veiligheid van personeel

Een ander dilemma is te vinden rond veiligheid van personeel. Denk hierbij aan het experiment over Transforensische Zorg, waarbij de aanname is dat deze doelgroep een hoog veiligheidsrisico met zich meebrengt. Kennis van risicotaxatie-instrumenten kan helpen om dit 'gevoel' te objectiveren. Forensische expertise bij reguliere hulpverleners kan helpen om zowel de handelingsverlegenheid als de daadwerkelijke risico's te verminderen. Om voldoende veiligheid te bieden aan de medewerkers in hun contact met hun cliënten, is er voor gekozen om altijd met twee personen op pad te gaan en zonodig ondersteuning van de politie te vragen.

Samenleving betrekken

Enkele experimenten (Enjoy Life en Transforensische Zorg) hadden voor ogen om potentie in de wijk aan informele hulp en ondersteuning bij kwetsbare inwoners aan te wenden, of effectiever in te zetten. Dit is echter in de uitvoering onbelicht gebleven. Mogelijk omdat dit nog niet voldoende op het netvlies van de professionals staat.

Perspectief bieden

Bij alle experimenten was het uitgangspunt om (weer) perspectief te bieden aan kwetsbare inwoners. In de experimenten waarbij intensief contact met de kwetsbare inwoners plaatsvond zijn hier ook resultaten behaald. Denk aan het Transforensisch Team binnen het experiment Transforensische Zorg, het experiment Re-integratie van ex-gedetineerden en het contact dat door de fietser van Enjoy Life is gelegd met inwoners in de Zoetermeerse wijk Oosterheem.

Contact leggen en houden

Bij experimenten waarbij direct cliëntcontact of contact met de inwoner was, blijkt dat cliënten en burgers een laagdrempelige aanpak waarderen. Hierbij gaat het om een aanpak gericht op gelijkwaardigheid tussen professional en inwoner/cliënt, waarbij het creëren van vertrouwen, contact maken en het opbouwen van een relatie in eerste instantie centraal staat.

6

Conclusie en aanbevelingen

De experimenten van CityDeal Zorg voor Veiligheid in de Stad hebben geleid tot nieuwe vormen van samenwerking, inzicht in fundamentele knelpunten en geoptimaliseerde werkwijzen. Dit blijkt uit de afzonderlijke deelrapportages van de experimenten en de gevoerde gesprekken met de stedelijk projectleiders, die deze opbrengsten als zeer waardevol zien.

Op kleine schaal maakten verschillende experimenten ook daadwerkelijk verschil in het leven van een kwetsbare inwoner. Denk hierbij aan de cliënten die ondersteund zijn door het Transforensisch Team, de maatwerkondersteuning die re-integrerende ex-gedetineerden kregen en de buurtbewoners die via Enjoy Life geholpen zijn. Hier zijn veiligheid, zorg en sociaal domein zo nauw mogelijk met elkaar verweven om zo veel mogelijk aan te sluiten bij de leefwereld en mogelijkheden van inwoners.

In de experimenten schuurden de werelden van zorg en sociaal domein en veiligheid regelmatig. Vaak kwam dit door de manier waarop de gemeenten de experimenten oppakten: vanuit verschillende afdelingen en eenzijdig belegd bij een burgemeester of wethouder. Hierdoor ervoeren stedelijk projectleiders niet altijd een gemeenschappelijke (bestuurlijke) verantwoordelijkheid voor het combineren van zorg en veiligheid.

Verschiedende experimenten maakten aannemelijk dat gerichte zorginterventies zorgen voor een positief effect op sociale veiligheid. Het volledig in kaart brengen en aantonen van de maatschappelijke effecten via monitoring is (ondanks alle inspanningen hiertoe) helaas niet gelukt. Er blijkt meer nodig te zijn om de juiste randvoorwaarden te creëren voor gedegen (en langduriger) onderzoek. Het is dan ook lastig om uitspraken te doen over of de experimentele aanpakken op lange termijn kunnen bijdragen aan de hoofddoelen. Dit bepleit de stuurgroep ook in **het statement** van de CityDeal.

Tijdens de CityDeal zijn in het land verschillende initiatieven gestart, gericht op de verbetering van sociale veiligheid door betere zorg. Denk aan de Wet verplichte ggz die in 2020 in gaat en door veel gemeenten wordt aangegepen om de bredere samenwerking op zorg en veiligheid te stimuleren. Of aan de doorontwikkeling van Veiligheidshuizen naar Zorg- en Veiligheidshuizen. Ook hierin is het algemene principe dat 'preventie loont'. In dit licht hebben de uitkomsten van de CityDeal Zorg voor Veiligheid in de Stad extra gewicht: hoe ingewikkeld ook, er is meer inzicht nodig in de effectiviteit van (preventieve) zorginterventies op sociale veiligheidsproblematiek.

Tips & tricks voor nieuwe experimenteertrajecten

De belangrijkste tips en tricks op basis van CityDeal Zorg voor Veiligheid in de Stad:

- Zorg bij een leertraject, waarbij diverse steden deelnemen, voor een gemene deler in de hoofdoopgaven van de experimenten;
- Beschik bij de start van een gezamenlijk leertraject, zoals een CityDeal, over een volwaardig projectplan. Met het inzenden hiervan committeert de inzender zich aan het realiseren van optimale randvoorwaarden voor het slagen van het experiment;
- Laat burgemeester én wethouder van zorg/sociaal domein indiener zijn van het experiment op het terrein van zorg en veiligheid;
- Leg geen uniforme manier van onderzoek op bij de start van het experiment. Bekijk per experiment wat haalbaar is t.a.v. kwantitatief en kwalitatief onderzoek en pas hierop de duur van experiment aan; Biedt stedelijk projectleiders, indien nodig, vanaf de start intensieve onderzoeksondersteuning aan. Bekijk ook of onderzoeksexpertise binnen de gemeente aangehaakt kan worden;
- Kondig bij de start van het experiment enkele momenten met bestuurders binnen de looptijd aan. Bij deze momenten kunnen de stedelijk projectleider en de landelijke projectleiding de bestuurders bijpraten over de stand van zaken van het experiment;
- Richt een opschalingsproces naar het Rijk in zodat gemeenten hier gebruik van kunnen maken indien nodig. Dit element is een 'plus' op de bestaande samenwerkingen tussen Rijk en gemeenten. Denk hierbij aan de Rode Knop uit CityDeal Inclusieve Stad of de Rijksvraag in deze CityDeal.

Bijlage: Welke ondersteuning is ingezet?

Leerkringen

- Juli 2017, insteek: nadere kennismaking, informatie over actie-onderzoek en bespreking van mogelijke knelpunten
- September 2017, insteek: inspiratie en intervisiesessie t.b.v. meetbaarheid experimenten
- Oktober 2017, insteek: rode draden CityDeal en samenwerking
- Juli 2018, insteek: informatiedeling/privacy, werken aan de juridische grondlegger van de experimenten

Inzet experts

- Onderwerp: Informatiedeling en privacy
- Onderwerp: De wijkagent als laagdrempelige verbinder op zorg en veiligheid

Aanvullende inzet experts en/of onderzoeksondersteuning

- Alle gemeenten: externe adviseur onderzoeksondersteuning kwantitatieve en kwalitatieve monitoring
- Breda: economische impactanalyse experiment re-integratie ex-gedetineerden en inzet student
- Nijmegen: tijdelijke inzet van student en junior onderzoeker in projectteam
- Tilburg: tijdelijke inzet student en junior onderzoeker in projectteam re-integratie ex-gedetineerden
- Zoetermeer: sparsessie met adviseur van de Nationale Politie

Gestelde Rijksvragen

- Tilburg t.a.v. regionaal plaatsen van gedetineerden bij penitentiaire instellingen
- Nijmegen t.a.v. Privacy-light (werkbaar PIA) format voor gemeenten
- Tilburg en Breda t.a.v. ontoereikende beschikbaarheid van beveiligde zorg voor gevaarlijke verwarde personen die buiten het strafrechtelijk kader vallen

Dit rapport is een uitgave van:

CityDeal Zorg voor Veiligheid in de Stad

CityDeal Zorg voor Veiligheid in de Stad is gelanceerd door de steden Almere, Breda, Leeuwarden, Maastricht, Nijmegen, Tilburg en Zoetermeer samen met de ministeries van Veiligheid en Justitie, Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Oktober 2019